

MOSTRA DE SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA 1

Títol de la unitat de programació: En quina llengua parlen els meus veïns?	Etapa: ESO
	Nivell: TERCER
	Trimestre: TERCER
Introducció i justificació:	
<p>Aquesta seqüència didàctica té la finalitat principal d'introduir l'alumnat en l'observació i la reflexió a partir de les situacions lingüístiques que es donen en contextos de llengües en contacte. De fet, en el món actual, el contacte de llengües és un fet gairebé general. En alguns territoris de l'Estat Espanyol conviuen dues llengües oficials i en d'altres només una, però la presència de diverses llengües és cada cop més habitual en molts àmbits d'ús. En conseqüència, activitats d'aquest tipus es poden desenvolupar en qualsevol territori.</p> <p>Dins de les situacions i les actituds lingüístiques, els prejudicis juguen un paper sovint massa marcat. Els prejudicis personals del professorat, els dels alumnes, els dels autors dels manuals que es fan servir a l'aula... Encara que en molts casos es volen matisar aquests prejudicis amb l'aportació de dades, és bo que l'alumnat esdevingui un ens actiu tant en la recollida com en la gestió i l'anàlisi de les dades. Per això els demanem que surtin al carrer i que observin diferents àmbits d'ús d'una manera guiada. Cada professor o professora es podrà interessar per uns àmbits determinats i cada context admetrà infinites variacions, per la qual cosa les possibilitats de treball són amplíssimes i riquíssimes.</p> <p>Volem destacar la importància d'emprendre projectes com el que presentarem dins de grups classe. Tot el grup classe recull dades, tots les presenten i tots les analitzen, organitzats en grups de treball. El repartiment del treball fa <i>coresponsable</i> cada un dels membres del col·lectiu. El projecte serà més rigorós en la mesura que cadascú hi posi els cinc sentits. A més a més, el repartiment dels àmbits d'ús implica necessàriament una interacció posterior que ens obre infinites possibilitats de discussió i d'enriquiment de les dades.</p> <p>Finalment, volem remarcar la importància de les TIC en tot aquest treball ja que s'utilitzen processadors de textos, gràfiques, una bitàcola a <i>Internet</i> i una iniciació als <i>wikis</i>.</p> <p>Globalment, la proposta es justifica dins d'una concepció socioconstructivista de l'aprenentatge, molt útil en els casos en els quals es mobilitzen valors, creences i actituds. En el nostre treball, a banda de la rigorositat del treball, el principal objectiu és la reflexió sobre la realitat i els usos lingüístics. Creiem que el projecte pot ser útil sobretot en el segon cicle de secundària, tot i que admetria perfectament una adaptació per al batxillerat. En aquest nivell, podria actuar perfectament com una pràctica de cara al treball de recerca ja que presenta molts focus d'interdisciplinarietat amb l'àrea de socials, amb la de tecnologia, amb matemàtiques...</p>	

<p>Àrea principal i àrees relacionades: Llengua catalana i literatura (principal) Ciències Socials Tecnologies Matemàtiques</p>	<p>Sessions: 10-12 hores</p>
<p>Objectius didàctics</p> <p><i>Al final de la seqüència didàctica, l'alumnat ha de ser més competent en</i></p>	<p>Competències bàsiques [Desenvolupades al final del document]</p>
<p>1. Conèixer la realitat lingüística del seu entorn.</p>	<p>[CSC]</p>
<p>2. Practicar les tècniques de recollida , organització i comprensió de dades sociolingüístiques amb rigor i objectivitat.</p>	<p>[CTI i D], [CM], [CAA], [CAIP]</p>
<p>3. Interpretar els resultats d'acord amb els coneixements propis i els treballats a l'aula de forma raonada.</p>	<p>[CCLD], [CTI i D], [CAA]</p>
<p>4. Participar en debats d'idees de manera constructiva tot respectant les aportacions dels altres.</p>	<p>[CCLD], [CSC]</p>
<p>5. Treballar amb iniciativa i sentit de grup per a la resolució de tasques que no tenen un únic camí ni un únic destí.</p>	<p>[CAIP] , [CSC]</p>
<p>6. Conèixer la terminologia bàsica de la sociolingüística i saber-la aplicar als casos analitzats.</p>	<p>[CCLD]</p>
<p>7. Entendre la pluralitat lingüística i aprendre a respectar-la.</p>	<p>[CCLD], [CSC]</p>
<p>8. Valorar la validesa de les afirmacions a partir de dades i fets i no només de creences o prejudicis.</p>	<p>[CTI i D], [CAIP]</p>
<p>9. Exercitar-se en la difusió ordenada d'un treball de recerca.</p>	<p>[CCLD], [CTI i D], [CAA]</p>
<p>10. Emprar els recursos propis de la societat de la informació amb una finalitat educativa.</p>	<p>[CTI i D], [CAA]</p>
<p>Continguts</p>	
<p>Dimensió comunicativa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Participació en activitats de relació social i comunicació amb altres comunitats escolars, amb l'entorn immediat al centre i amb la societat en general (cartes al director, notícies a la premsa, ràdio local o per al web del centre). - Participació en les interaccions orals, escrites i audiovisuals (sobretot en l'ús de les TIC) que són necessàries per a l'organització i gestió de les tasques acadèmiques, per a la recerca i exposició d'informació, per als intercanvis d'opinió i l'exposició de les conclusions i dels aprenentatges de les diferents matèries curriculars. - Valoració de la interacció com a eina per prendre consciència dels coneixements i de 	

les idees, per a la regulació dels processos de comprensió i expressió propis de tot procés d'aprenentatge, tant en activitats individuals com en les de treball cooperatiu.

- Reflexió sobre les diferències entre els usos orals informals i formals de la llengua i consciència de les situacions comunicatives en què resulten adequats.
- Actitud de cooperació i respecte crític envers les diferències d'opinió en les situacions de treball compartit.
- Comprensió de textos orals, escrits i audiovisuals de la vida acadèmica de l'alumnat, amb atenció a les característiques específiques dels narratius, descriptius, **expositius de fets**, explicatius d'idees i conceptes, instructius, argumentatius i els que expressen opinió raonada en les diferents matèries curriculars.
- Ús d'estratègies i tècniques de processament de la informació, tant de captació, elaboració i síntesi com d'ampliació, i organització de la informació en fitxes, **taules, quadres i gràfics**, mitjançant recursos de les TIC.
- Composició, en suport paper o digital, de textos narratius, descriptius, **expositius de fets, explicatius d'idees i conceptes**, instructius i argumentatius, propis de les diferents matèries curriculars, elaborats a partir de la informació obtinguda en la biblioteca o mediateca escolar o en **altres fonts d'informació** i organitzada per mitjà d'esquemes, mapes conceptuals, fitxes i resums, amb l'ús adequat dels elements icònics pertinents.
- Elaboració de **textos escrits** que tinguin com a funció la millor presentació oral dels aspectes treballats en les diferents matèries curriculars o en altres situacions comunicatives formals.
- Presentació ordenada i clara d'informacions elaborades en les activitats acadèmiques amb l'ús dels mitjans i tecnologies de la informació i la comunicació, amb atenció especial al llenguatge audiovisual que cal utilitzar per a una comunicació eficaç.
- **Coneixement** i aplicació dels diferents registres lingüístics en relació amb els diferents àmbits d'ús. Distinció entre el registre col·loquial, **estàndard**, acadèmic i culte.
- Ús de tècniques digitals de tractament textual: **processadors de text** per a l'organització dels apartats i continguts: esquemes numèric, sinòptic i claus; **programes de presentació**, programes de tractament de la imatge per a la utilització eficaç dels gràfics específics de cada disciplina i matèria curricular i les il·lustracions

Dimensió estètica i literària:

Dimensió plurilingüe i intercultural:

- Conscienciació de pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural i actitud positiva d'interès i confiança davant la diversitat de llengües i cultures.
- Sensibilitat per comprendre la complexitat i diversitat de relacions que cadascú manté

amb les llengües i cultures.

- Observació de l'evolució de les relacions entre llengües en contacte i la diversitat de situacions que es produeixen.

- Observació **d'usos multilingües quotidians en els mitjans de comunicació, al carrer** o en la producció artística.

- Coneixement i respecte per a les persones que parlen una llengua o varietat lingüística diferent a la de la comunitat lingüística pròpia, i així mateix que tenen una cultura diferenciada, especialment les de l'entorn més pròxim, començant per la classe, escola, **poble o barri**, amb atenció preferent a les minoritàries i a les poc valorades socialment.

Activitats de la seqüència

Fa- ses	Activitat	Organització aula	Recursos materials	Temps	Indicadors d'avaluació (en relació als objectius)
C1	Activitat motivadora: <i>Confecció d'un arbre geneològicolingüístic</i>	Treball individual	Paper i llapis	1	OBJ 3 OBJ 7
C2	Presentació dels arbres i discussió ordenada de les dades que han anat sorgint	Primer en petits grups Després grup classe		1 h	OBJ 1 OBJ 3 OBJ 4 OBJ 7 OBJ 8
C3	Presentació del projecte: Plantejament dels àmbits d'ús	Grup classe: Serà + o - guiada segons la dinàmica del grup	Fitxa de suport	1 h.	OBJ 2
D4	Conceptes necessaris <i>Història de la llengua catalana, Continguts Sociolingüístics, Continguts legals</i>	Transmissió de sabers xxxx, anàlisi de manuals...	Manuels de curs	1/ 2 h.	OBJ 1 OBJ 6 OBJ 7

D5	Recollida de dades, presentació física	Fora de l'aula, en grups	Fitxes de recollida elaborades per l'alumnat seguint el model del professor	depèn àmbit	OBJ 1 OBJ 2 OBJ 5 OBJ 9 OBJ 10
D6	Presentació de les dades a l'aula-comentari per part dels protagonistes	Els grups d'alumnes presenten les dades amb el suport d'un canó de projecció	Material penjat al bloc	1-2 hores	OBJ 2 OBJ 4 OBJ 5 OBJ 9 OBJ 10
R7	Interpretació de les dades al bloc	Parelles (diferents dels grups) a l'aula d'informàtica	Ordinador Connexió Internet	1 h.	OBJ 1 OBJ 2 OBJ 3 OBJ 10
R8	Difusió de les dades: WIKI Google docs	Parelles (les de l'activitat ant.) a l'aula d'informàtica	Ordinador Connexió Internet	1-2 h.	OBJ 1 OBJ 2 OBJ 5 OBJ 6 OBJ 7 OBJ 8 OBJ 9 OBJ 10
R9	Valoració del projecte, metacognició del procés.	Grup classe	Fitxa de suport	1 h.	OBJ 2 OBJ 3 OBJ 4 OBJ 6

Orientacions per al desenvolupament

Orientacions metodològiques:

La seqüència es fonamenta en la metodologia socioconstructivista, segons la qual el coneixement és reconstruït pels grups d'aprenents a mesura que el van creant i elaborant. D'aquí que el treball individual, en petit grup i en grup classe es vagi alternant al llarg de les sessions.

Un element metodològic important serà el fet d'insistir en la necessitat de crear diferents grups de treball amb persones diferents al llarg dels tres moments de la seqüència didàctica, a fi i efecte d'aconseguir una major densitat interactiva.

Orientacions en l'ús de les Tecnologies de la Informació:

Tal com es treballa al llarg de tot el curs i de manera transversal, aquesta unitat integra un gran nombre de recursos digitals, per la qual cosa cal assegurar-se que els alumnes tenen un cert domini d'aquests instruments i que el centre disposa de la infraestructura que permetrà generar aquests espais de construcció i de debat.

En cas que un grup nombrós d'alumnes necessités un ajut més intens en el funcionament del maquinari, s'hauria d'incrementar el temps esmerçat en la SD.

Un altre element a tenir en compte és la possibilitat de portar a terme totes les activitats que es proposen amb programari lliure: el processador de textos Open Office, l'Abrobat Reader, el bloc d'XTECBLOCS i la presentació de diapositives de

Google Docs.

Orientacions per que fa a l'avaluació

Els indicadors que es faran servir de manera principal seran els que es deriven dels objectius que es plantegen en la SD. En el detall de les activitats es pot observar que aquests van reapareixent al llarg de les sessions. A tall pràctic, observem que el professorat disposarà de diversos elements materials al llarg de la seqüència per avaluar formativament a l'alumnat: l'arbre genealògicolingüístic, la seva participació en els diversos debats i presentacions orals, la fitxa de recollida i anàlisi de dades del seu àmbit d'ús o la participació al bloc. Pel que fa a l'avaluació sumativa, observem com les dues darreres activitats concentren la majoria d'objectius ja que és on es mostra la competència de l'alumnat per activar i combinar tot allò que ha anat aprenent al llarg del projecte i fer-ne una difusió raonable i intel·ligent. Aquest document (que hauria de poder ser revisat per part de l'alumnat), servirà com a base per a aquesta avaluació sumativa.

Orientacions per a l'Atenció a la Diversitat

Si bé el treball per projectes reclama una major capacitat de reacció per part, també afavoreix que sigui més flexible a l'hora d'adequar-se a les particularitats de l'alumnat.

En aquest sentit, el professorat podrà:

- adequar la dificultat dels àmbits d'ús segons la capacitat de l'alumnat.
- adequar la composició dels grups per tal d'afavorir l'aprenentatge cooperatiu.
- adequar el grau d'autonomia en les decisions en el sentit d'aconseguir portar el projecte a bon port.
- adequar les indicacions de les fitxes, de manera que siguin més o menys pautades.
- adequar les fases de revisió dels documents per tal d'aconseguir que tots els alumnes arribin als objectius plantejats.
- adequar la directivitat de les discussions al tarannà el grup.

Anàlisi sobre la incidència sobre les competències bàsiques:

Pel que fa a les competències bàsiques, els objectius i l'enfocament metodològic d'aquesta seqüència didàctica fa que s'incideixi principalment en aquestes sis:

a) La **competència comunicativa lingüística i audiovisual** [CCLD] en el sentit que les informacions que s'obtinguin s'hauran d'organitzar i exposar a l'aula de forma correcta, amb la tipologia textual i el registre lingüístic adequat.

b) **Tractament de la informació i competència digital** [CTI i D], en el sentit que la seqüència combina diferents suports de recerca i organització de la informació en suport digital amb d'altres de més tradicional com l'enquesta o l'observació de la realitat.

c) La **competència matemàtica** [CM], en el sentit que calen uns càlculs en la interpretació de dades que s'han de fer correctament. Si la seqüència s'apliqués amb alumnes amb coneixements més profunds d'estadística, es podria treballar més intensament aquesta competència.

d) La **competència d'aprendre a aprendre** [CAA], en el sentit que tot projecte busca que l'alumnat esdevingui el protagonista en la creació de saber. Aprendre a aprendre és endreçar la realitat sota paràmetres lògics, justament el que cerca aquest projecte.

e) La **competència en l'autonomia i iniciativa personal** [CAIP] pot ser treballada de forma més o menys profunda segons el grau d'iniciativa que es permeti a l'alumnat. Tanmateix, en tot projecte, deixar de banda la iniciativa de l'alumnat resulta difícil. Tant en la selecció de les dades, com en el seu tractament i difusió es podrà observar aquesta autonomia.

f) **Competència social i ciutadana** [CSC], en el sentit que les dades amb les quals es treballa provenen dels veïns de cadascú, de manera que s'afavoreix una comprensió racional i raonada dels fenòmens que estan succeint, defugint els prejudicis apriorístics.

Indicadors d'avaluació:

- rigor en la recollida i en la disposició de les dades
- objectivitat en la interpretació de les dades
- capacitat de raonar les conclusions
- participació activa i positiva en les interaccions
- capacitat de treballar en grup
- resultat dels usos de les TIC
- actitud respectuosa envers la realitat de l'aula i dels resultats obtinguts
- correcció dels treballs presentats.